

Анализ на данните получени от системата за известяване за храни и фуражи (RASFF) за месец септември 2014 г.

Система за бързо предупреждение за храни и фуражи (Приложение 1).

Общият брой нотификации за месец септември 2014 г. е **192**. Сигналите в категория храни са най-много – **162**, за фуражите – **18**, а за материалите в контакт с храни – **12** (фиг.1).

Фиг. 1 Анализ на нотификациите по отношение на разпределението по групи: храни, фуражи и материали в контакт с храни.

Предупредителни нотификации – 43 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – 10 нотификации: **ометоат и наличие на неразрешената субстанция карбофуран** в патладжани от Малайзия; **метомил** в папая също от Малайзия; **хлорпирифос** в ряпа от Белгия; **пираклостробин** в пресен зеленчук от Белгия; ***Clostridium perfringens*** и **високо ниво на аероби** в боб и леблебия от Германия; **недекларирана риба** в консервирани зелени маслини от Испания; **норовирус** в малини от Сърбия; **стъклени фрагменти** в рататуи (вид френска зеленчукова яхния) от Белгия; **повредена опаковка (подут капак)** на консервирани маслини от Испания; **фенамифос** в червени грейпфрути от Зимбабве.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 7 нотификации: ***Salmonella typhimurium*** в замразено обезкостено телешко месо от Холандия и замразени бургери от Ирландия; ***Salmonella*** в замразен свински шашлик (шишчета) от

Румъния; *Salmonella spp.* в охладени пилешки пържоли и шишчета от Белгия; *Listeria monocytogenes* в охладен колбас от Германия; **кадмий** в охладено конско месо от Румъния; **шигатоксин продуцираща *Escherichia coli*** в агнешки пържоли от Нова Зеландия.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 5 нотификации: *Listeria monocytogenes* и *Salmonella spp.* в замразени пилешки шишчета от Румъния (3); *Salmonella enteritidis* в цяло замразено пиле от Белгия; *Salmonella spp.* в пилешки бургери от Белгия.

Риба и рибни продукти – 4 нотификации: **живак** в риба тон от Испания и в замразена синя акула (*Prionace glauca*) също от Испания; *Listeria monocytogenes* в сьомга от Полша; **наличие на забранената субстанция нитрофуран** в замразена риба от Виетнам.

Билки и подправки – 3 нотификации: *Salmonella typhimurium* в сушен джинджифил на прах от Испания; *Salmonella enteritidis* в сушена коприва от Испания; *Salmonella* в сладък пипер на прах също от Испания.

Зърнени и тестени изделия – 2 нотификации: **високо ниво на алуминий** в брашно от Виетнам; **следи от яйца** в шоколадов кейк от Обединеното кралство.

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 2 нотификации: **бензо(а)пирен и полициклични ароматни въглеводороди** в какао на прах от Испания; **пластмасови фрагменти** в шоколадови блокчета от Финландия.

Фуражни суровини – 2 нотификации: **афлатоксин В1** в царевица от Сърбия; **диоксиноподобни полихлорбифенили и недоксиноподобни полихлорбифенили** в дикалциев фосфат от Франция.

Материали в контакт с храните – 2 нотификации: **миграция на олово** от порцеланови чинии от Китай; **миграция на първични ароматни амини** от кухненски прибор също от Китай.

Комбинирани фуражи – 1 нотификация: **високо ниво на селен** в пълноценен фураж за малки прасета от Холандия.

Ракообразни и продукти от тях – 1 нотификация: **наличие на забранената субстанция хлорамфеникол** в замразени скариди от Виетнам.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 1 нотификация: *Salmonella Rissen* в хлорела (*Chlorella*) на прах (вид едноклетъчно водорасло) от Китай.

Ядки, продукти от ядки и семена – 1 нотификация: *Salmonella spp.* в сусамов тахан от Ливан.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: *Salmonella spp.* в кучешки играчки за дъвчене от Германия.

Готови ястия и закуски – 1 нотификация: **недекларирана млечна съставка и соя** в чипс от Малайзия.

През месец септември 2014 г. при предупредителните нотификации най-често нотифицираната страна е Испания с 8 нотификации, следвана от Белгия и Румъния с по 5 нотификации.

Нотификации за недопуснат внос – 84 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – 25 нотификации: *Salmonella spp.* в листа бетел от Индия (4); **тиофанат-метил** в чушки от Турция (2); **наличие на неразрешената субстанция нитрофуран** в патладжани от Доминиканската република (2); **наличие на неразрешената субстанция дихлорофос** в сушен боб от Нигерия; **живи насекоми** в стафиди от Турция и в сушени кайсии от Узбекистан; **високи нива на сулфит** в сушени кайсии от Турция, в сушени кайсии от Узбекистан и в нарязани кокосови орехи от Ливан; **опит за нелегален внос** на листа бетел от Бангладеш; **липса на здравен сертификат** на сушени зърна боб от Нигерия; *Salmonella* и **карбендазим** в листа бетел

от Индия; **малатион** в сушен боб от Етиопия; **хлорпирифос** в пресен боб от Доминиканската република; **високи нива на мед над допустимите стойности** в лозови листа от Турция; **афлатоксин В1** в сушено чили от Индия; **дифенокназол** в броколи от Китай; ***Salmonella Weltevreden*** в замразени бананови листа от Тайланд; **пиримфос-метил** в леблебия от Аржентина.

Ядки, продукти от ядки и семена – 21 нотификации: **афлатоксин В1** във фъстъци от Бразилия (4), Китай (3), Индия (2), Аржентина, в шам фъстък от Иран (6), Турция, в бадеми от Австралия; **живи насекоми** в бадеми от САЩ; **хлорпирифос, цихалотрин и неразрешената субстанция дихлорофос** в семена от Нигерия; фъстъци от Китай заразени с плесени.

Риба и рибни продукти – 8 нотификации: **живак** в риба от Египет (2), и в филета от баракуда (*Sphyrna barracuda*) от Сенегал; **наличие на забранената субстанция нитрофуран** в замразена риба от Виетнам (2); **влошен температурен контрол** на замразена риба тон от Папуа Нова Гвинея; **наличие на Е 1520 – пропиленгликол, Е 999 – екстракт от квилая, Е 492 – сорбитанов тристеарат, Е 459 – бета циклодекстрин и наличие на неразрешената хранителна добавка моносодиев аспартат** в замразени рибни заготовки от Виетнам; **неправилна входяща декларация** за замразени филета от тилапия (*Oreochromis niloticus*) от Китай.

Материали в контакт с храни – 5 нотификации: **миграция на хром и манган** от кухненски ножици от Китай; **миграция на хром** от стоманена белачка от Китай; **миграция на формалдехид** от меламинови лъжици от Китай; **миграция на първични ароматни амини** от лъжици от Китай; **миграция на манган и Бисфенол А и високо ниво на обща миграция** от тави с незалепващо покритие от Китай.

Билки и подправки – 4 нотификации: **анасон** от Китай, **заразен с плесени; непривична миризма** от черен пипер от Виетнам, **заразен с плесени; афлатоксин В1** в счукано чили от Индия; **кимион** от Индонезия, **заразен с плесени.**

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 4 нотификации: **неразрешен внос** на говежди вътрешности (езици) от Бразилия; ***Salmonella anatum*** в замразено телешко филе от Уругвай; **шигатоксин продуцираща *Escherichia coli*** в охладено телешко месо от Аржентина; **осолено конско месо също от Аржентина опаразитено с насекоми (мухи и ларви).**

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 3 нотификации: **наличие на забранената субстанция хлорфлуазурон** в чай от Китай; **антраквинон** в зелен чай от Китай; **триазофос, ацетамиприд и имидаклоприд** в чай от Хонг Конг.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 3 нотификации: **неразрешено облъчване** на екстракт от червен ориз от Китай; **наличие на неразрешената нова хранителна съставка *Coriolus versicolor*** в хранителна добавка от САЩ; **липса на здравен сертификат** за рибно масло с Omega 3 мастни киселини от САЩ.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 2 нотификации: **влошен температурен контрол** на миди от Чили; **високи нива на окситетрациклин над допустимите стойности** за замразени шишчета със сепии и скариди от Виетнам.

Фуражни суровини – 2 нотификации: **развала** на памукови семена от Аржентина **заразени с плесени; *Salmonella spp.*** в печен гуар (*Cyamopsis tetragonoloba*) от Индия.

Храни за домашни любимци – 2 нотификации: ***Salmonella*** в кучешки играчки за дъвчене от Аржентина; **високи нива на *Enterobacteriaceae*** в рибно брашно от Мавритания.

Ракообразни и продукти от тях – 1 нотификация: **наличие на забранената субстанция нитрофуран** в замразени скариди от Индия.

Мазнини и масла – 1 нотификация: **бензо(а)пирен и полициклични ароматни въглеводороди** в нерафинирано соево масло от Украйна.

Други хранителни продукти/смесени – 1 нотификация: пириметанил, пенконазол, ипродион, ацетамиприд, тебуконазол, тетраконазол, индоксакарб, фамоксадон, метоксифенозид, дифеноконазол, азоксистробин, боскалид, миклобутанил, мандипропамид, пиракластробин и проквиназид в лозови сърми от Турция.

Готови ястия и закуски – 1 нотификация: липса на здравен сертификат за ориз и оризови продукти от Китай.

Супи, сосове и подправки – 1 нотификация: липса на здравен сертификат за оризов оцет от Китай.

През месец септември 2014 г. при нотификациите за недопуснат внос най-често нотифицираната страна е Китай със 17 нотификации, следвана от Индия с 10 нотификации.

Нотификации за насочване на вниманието – 38 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Риба и рибни продукти – 8 нотификации: живак в риба тон от Испания (2), в риба меч от Египет и от Южна Корея и в замразена риба от Тунис; **потенциален растеж на *Clostridium botulinum*** в замразена пушена пъстърва от Обединеното кралство; **хистамин** в риба тон от Испания; **кадмий** в риба от Мароко.

Плодове и зеленчуци – 6 нотификации: **наличие на неразрешената субстанция дихлорофос** в царевица от Аржентина; **тебуконазол** в манго от Пакистан; **фостиазат** в картофи от Холандия; **хлорпирифос** и **наличие на неразрешената субстанция карбофуран** в спанак от Шри Ланка; **норовируси** в замразени боровинки от Германия; **охратоксин А** в стафиди от Пакистан.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 4 нотификации: **наличие на неразрешената субстанция тадалафил** в хранителна добавка от Китай; **наличие на неразрешената субстанция силденафил** в хранителна добавка от Китай; **наличие на неразрешената нова хранителна съставка растителен екстракт (*Eurycoma longifolia*)** от Китай; **наличие на неразрешената субстанция бета-фенилметиламин** в хранителна добавка от Швеция.

Материали в контакт с храни – 4 нотификации: **миграция на първични ароматни амини** от найлонови кухненски прибори от Китай; **миграция на кадмий и олово** от стъклени халби от Китай; **миграция на хром** от кухненски лъжици от Китай и от ножове от неръждаема стомана също от Китай.

Зърнени и тестени изделия – 3 нотификации: **неразрешена употреба на Е 102 – тартразин** в нудълс (подобни на макарони тестени изделия) от Тайланд; **недеклариран глютен** в свободно от глютен мюсли с ленено семе от Чехия; **наличие на неразрешената хранителна добавка Е 926 – хлорен диоксид** в удон нудълс от Китай.

Фуражни суровини – 3 нотификации: *Salmonella* *grupa C* в слънчогледов шрот от Босна и Херцеговина; *Salmonella Montevideo* в слънчогледов шрот от Босна и Херцеговина; **афлатоксин В1** в памукови семена от Гана.

Ракообразни и продукти от тях – 2 нотификации: **високи нива на окситетрациклин над допустимите стойности** в скариди от Виетнам; **наличие на забранената субстанция нитрофуран** в замразени скариди от Индия.

Готови ястия и закуски – 2 нотификации: *Salmonella enteritidis* в пролетни рулца със зеленчуци от Китай (2).

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 1 нотификация: **норовирус** в миди от Обединеното кралство.

Хранителни добавки и ароматизанти – 1 нотификация: **арсен** в Е 331 – тринатриев цитрат от Китай.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 1 нотификация: *Salmonella* в охладени кюфета от свинско и пилешко месо от Белгия.

Мляко и млечни продукти – 1 нотификация: *Listeria monocytogenes* в сирене горгонзола от Италия.

Други хранителни продукти/смесени – 1 нотификация: стъклен фрагмент в замразено кордон бльо (месни рулца) от Обединеното кралство.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: *Salmonella Ohio* и *Salmonella Weltevreden* в кучешки играчки за дъвчене от Тайланд.

През месец септември 2014 г. при нотификациите за насочване на вниманието най-често нотифицираната страна е Китай с 10 нотификации, следвани от Обединеното кралство и Испания с по 3 нотификации.

Нотификации за проследяване – 27 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 5 нотификации: неразрешена нова храна стевия на прах от България; наличие на неразрешените субстанции цитрулинов малат, бета аланин и норвалин в храни за специфична хранителна употреба от САЩ; наличие на неразрешената нова хранителна съставка *Achyranthes aspera*, наличие на неразрешените субстанции калиев аспарат и супероксид дисмутаза (ензим) в хранителна добавка от САЩ; наличие на неразрешените нови хранителни съставки: 3,3 дииндолилметан, *Gymnema sylvestre*, *Lagerstroemia speciosa* и наличие на неразрешените субстанции винпоцетин, боров цитрат и еводиамин в хранителна добавка от САЩ; неразрешено облъчване на хранителна добавка от Белгия.

Фуражни суровини – 3 нотификации: *Salmonella kedougou* в палмови експелери от Индонезия; *Salmonella* група E1 в рапично брашно от Германия; *Salmonella spp.* в фураж за агнета от Обединеното кралство.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 3 нотификации: *Listeria monocytogenes* в месно шишче от Австрия; шигатоксин продуцираща *Escherichia coli* в еленско месо от Германия; *Listeria monocytogenes*, високи нива на *Enterobacteriaceae* и на *Escherichia coli*, както и голям брой аероби във вакуумурано телешко месо от Полша.

Ядки, продукти от ядки и семена – 3 нотификации: малатион и неразрешената субстанция изофенофос-метил в тиквени семки от Китай; *Salmonella spp.* в макови семена от Австрия; *Listeria monocytogenes* в халва с шам фъстък от Турция.

Зърнени и тестени изделия – 2 нотификации: неразрешена генетично модифицирана царевица (Vt176) от Аржентина; деоксиниваленол в пшеничени трици от Полша.

Риба и рибни продукти – 2 нотификации: *Listeria monocytogenes* в съомга от Полша (2).

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 1 нотификация: норовирус в замразени миди от Испания.

Комбинирани фуражи – 1 нотификация: високи нива на мед и селен в пълноценен фураж за преживни животни от Белгия.

Сладкарски изделия – 1 нотификация: високи нива на оцветител E 104 – квинолин жълто в сладкиш от Филипините.

Фуражни добавки – 1 нотификация: неразрешена генетично модифицирана (*Bacillus subtilis*) бактерия във витамин B2 от Китай.

Материали в контакт с храни – 1 нотификация: миграция на бис (2-етилхексил) терефталат от капаци на стъклени буркани съдържащи паста чили от Тайланд.

Билки и подправки – 1 нотификация: хлорпирифос, пиридабен, фипронил и пенцикурон и наличие на неразрешените субстанции перметрин, хексаконазол,

хлорфенапир, фенобукарб и ипробенфос в мексикански кориандър (*Eryngium foetidum*) от Камбоджа.

Мляко и млечни продукти – 1 нотификация: *Listeria monocytogenes* в сирене горгонзола за пица от Италия.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: пластмасови фрагменти в консерви за кучета от Испания.

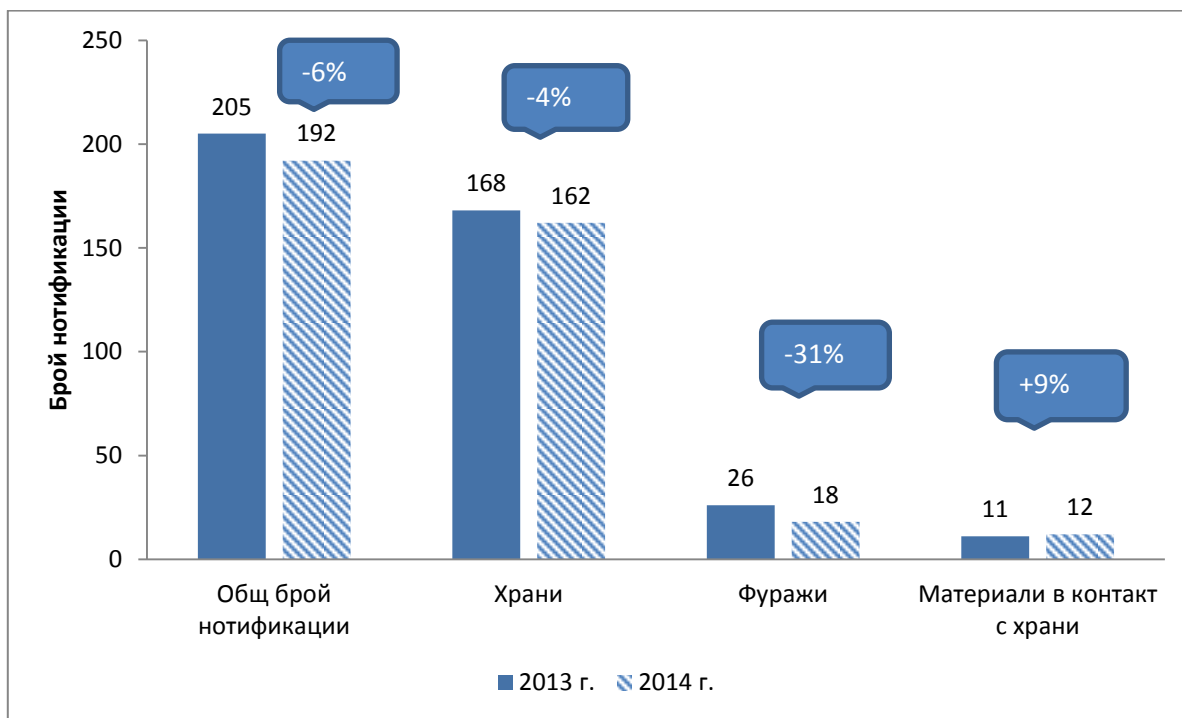
Птиче месо и продукти от птиче месо – 1 нотификация: съмнение за диоксини в кокошки носачки от Холандия.

През месец септември 2014 г. при нотификациите за насочване на вниманието най-често нотифицираната страна е Полша с 4 нотификации, следвана от Белгия с 3 нотификации.

Анализ на тенденциите:

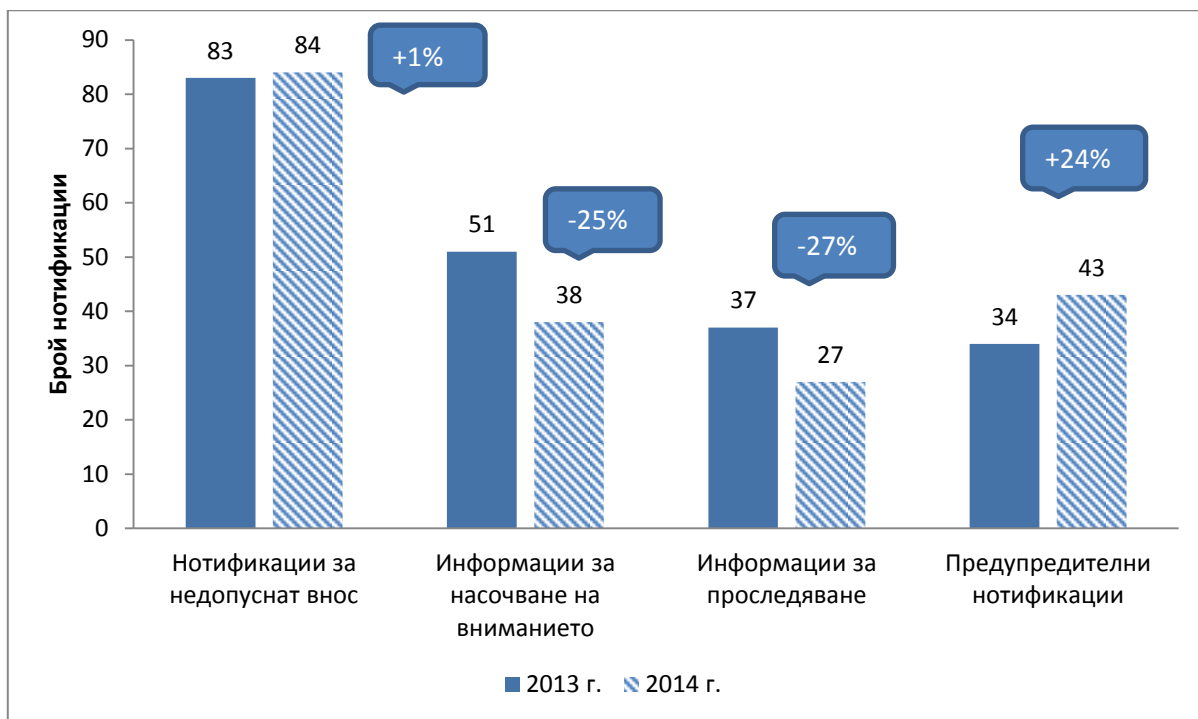
Направена е съпоставка на броя нотификации спрямо същия период през 2013 г. – общо и по групи за м. септември 2013 г. и м. септември 2014 г.

На фиг. 2 са представени общия брой нотификации и брой нотификации по групи продукти – храни, фуражи, материали в контакт с храни. Запазва се тенденцията най-големият брой нотификации да бъде в групата на храните. При общия брой нотификации има незначителен спад от 6%. При храните също има спад с 4%. Най-осезаемият спад е при фуражите с 31%. Само при материалите в контакт с храни се наблюдава слабо повишение от 9%.

Фиг. 2. Разпределение на общия брой нотификации и броя нотификации за храни, фуражи и материали в контакт с храни за м. септември 2013 г. и м. септември 2014 г.

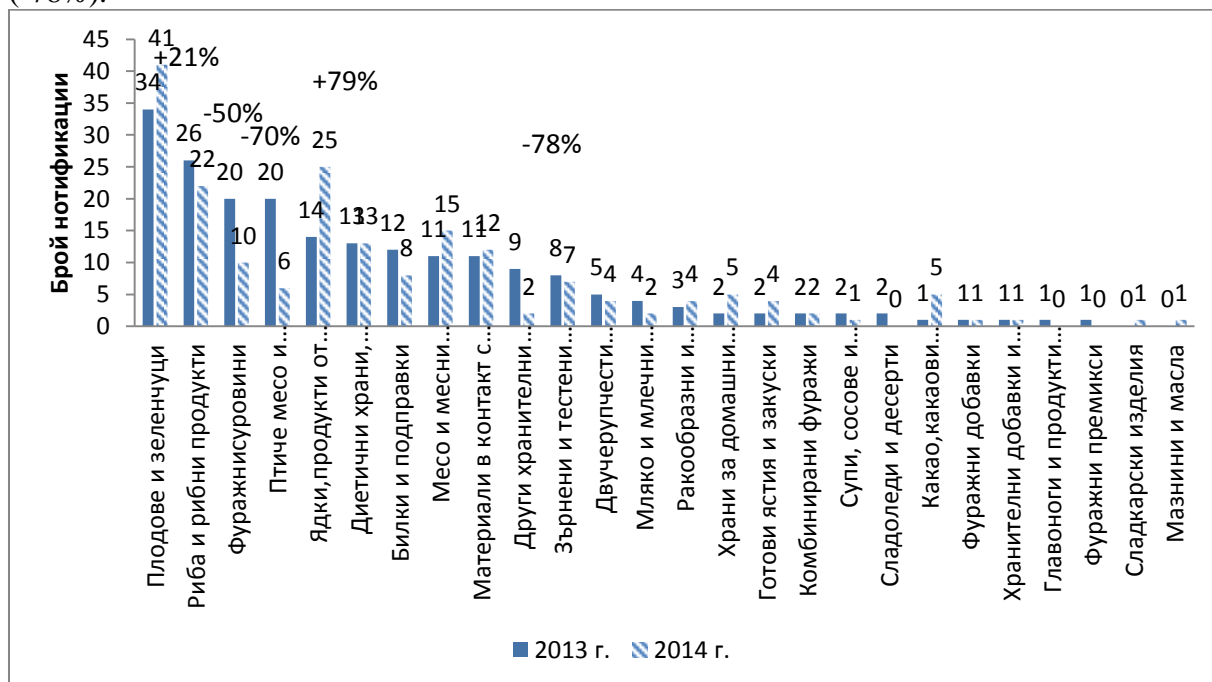
На фиг. 3 нотификациите са представени по вид. Най-голям брой и в двата разглеждани периода са нотификациите за недопуснат внос. При тях се наблюдава едва забележимо повишение с 1%. При информацията за насочване на вниманието се наблюдава понижение с 25%. Понижение се наблюдава и при информацията за проследяване, то е в рамките на 27%. На последно място при предупредителните нотификации се наблюдава чувствително повишение с 24%.

Фиг. 3. Разпределение на броя нотификации по вид

На фиг. 4 са представени данни за сравнение по категории хранителни продукти.

През месец септември 2014 г. повишение се наблюдава при следните продукти: „Плодове и зеленчуци“ (+21%) и при „Ядки, продукти от ядки и семена“ (+79%). За същия период понижение се наблюдава при: „Птиче месо и продукти от птиче месо“ (-50%); „Фуражни суровини“ (-50%) и при „Други хранителни продукти/смесени“ (-78%).

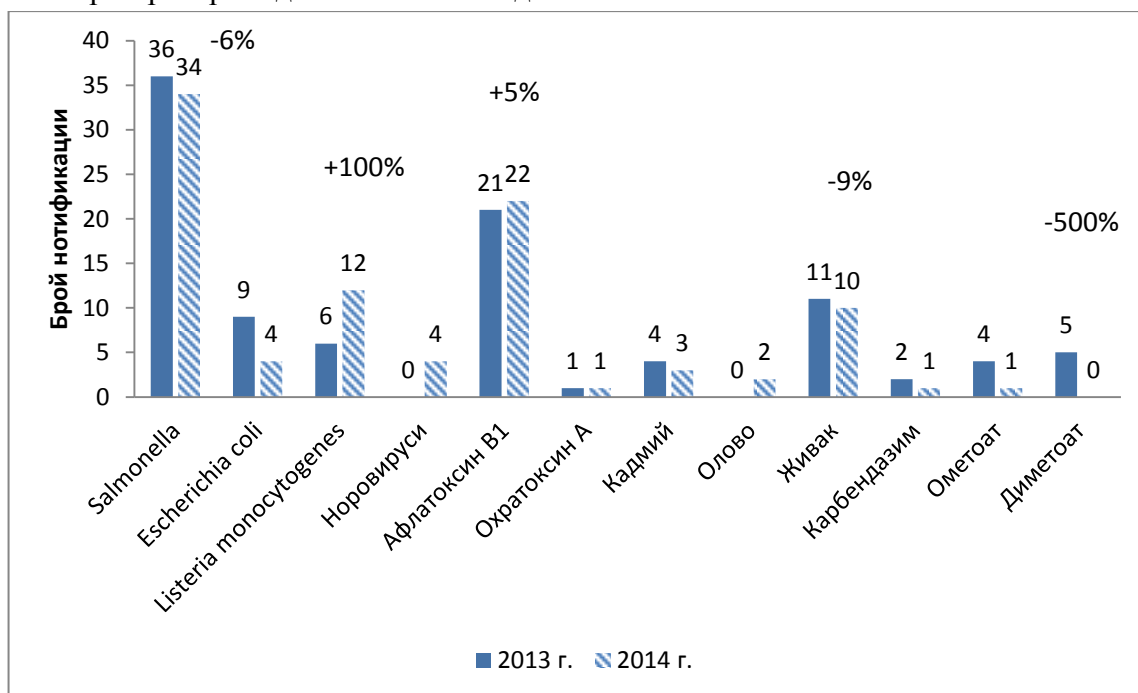

Фиг. 4 Разпределение на броя нотификации по категории хранителни продукти

От обобщените данни за месеците септември 2013 г. и септември 2014 г. може да се направи извод, че има две противоположни тенденции. Първата е за

повишаване на някои продукти като плодове и зеленчуци и ядки, продукти от ядки и семена. Втората отчита понижение при фуражните суровини и птичето месо и продуктите от птиче месо.

Фигура 5 показва сравнителни данни за някои основни причини за нотифициране. При патогенните микроорганизми се наблюдава следното: при *Salmonella* има слабо понижение от 6%, докато при *Listeria monocytogenes* има повишение със 100%. При афлатоксин В1 има незначително повишение с 5%. От тежките метали живак отчита понижение с 9%. Пестицидите запазват ниски стойности, като от тях при препарата диметоат има спад с 500%.

Фиг. 5 Разпределение на броя нотификации по причини

От обобщените данни за месеците септември 2013 г. и септември 2014 г. може да се направи извод, че съществува тенденция за понижение при патогенните микроорганизми с изключение на *Listeria monocytogenes*. При микотоксините няма големи разлики. При тежките метали има тенденция на спад, докато пестицидите запазват ниски нива.

Приложение 1

1. Система за бързо предупреждение за храни и фуражи:

Регламент (ЕО) No 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните. В случай, че член на мрежата разполага с информация, свързана със съществуването на сериозен пряк или косвен риск за човешкото здраве, произтичащ от храни или фуражи, тази информация

незабавно се съобщава по системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF). Информацията незабавно се предава на членовете в мрежата.

2. Правно основание:

Регламент (ЕС) No 16/2011 на Комисията от 10 януари 2011 година за установяване на мерки за прилагане за системата за бързо предупреждение за храни и фуражи.

3. Видове нотификации:

3.1. Предупредителни нотификации – съобщение за сериозен риск, който изисква незабавни действия или рисковият продукт вече е на пазара.

3.2. Нотификация за недопускан внос – касае пратки с храни, фуражи или суровини на които е отказано влизането в Общността поради риск за човешкото здраве, за здравето на животните или за околната среда.

3.3. Нотификации за проследяване – не изискват бърза реакция.

3.4. Нотификации за насочване на вниманието – предоставят интересна за контролните органи информация.

Горепосочената информация ще бъде публикувана на електронната страница на Българска агенция по безопасност на храните (<http://www.babh.government.bg/bg/actualno-risk-evaluation.html>) и Националния фокален център на EFSA (http://focalpointbg.com/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=78&lang=bg) към Центъра за оценка на риска.

Изготвил:

Д-р Бранимир Канакидис – младши експерт в Дирекция „НСМОРПР“
29.10.2014 г.